

KIRJALLISUUTTA / BOOK REVIEWS

Suomalaiset muslimit edustavat moninaisuutta

Teemu Pauha & Johanna Konttori (toim.), *Suomalaiset muslimit*. Gaudeamus 2022, 263 s.

Islamia tutkineiden uskontotieteilijöiden Teemu Pauhan ja Johanna Konttorin toimittama artikkelikokoelma *Suomalaiset muslimit* lähestyy suomalaisen islamin tutkimusta uuden, Suomessa syntyneen ja kasvaneen muslimisukupolven kautta. Teos on ajantasainen päivitys ja epäsuora jatko-osa kahteen aiempaan, islamia Suomessa käsittelevään perusteokseen. Tuula Sakaranahon ja Heikki Pesosen julkaisema *Muslimit Suomessa* (1999) ja Tuomas Martikaisen, Tuula Sakaranahon ja Marko Juntusen *Islam Suomessa: muslimit arjessa, mediassa ja yhteiskunnassa* (2008) lähestyivät islamia suurelta osin maahanmuuttoon kytkeytyvänä uskontona. Mainittujen aiemmin julkaistujen perusteosten jälkeen muutos on ollut nopeaa, ja erilaiset teemat ja kysymykset islamin ja muslimien tutkimuksessa ovat nousseet ajankohtaisiksi. Kirjan toimittajien päämääränä on ollut nostaa esille nuorempien tutkijasukupolvien näkökulmia sekä muslimitaustaisia kirjoittajia.

Artikkelikokoelman kaksi ensimmäistä artikkelia, teoksen toimittajien kirjoittamat *Keitä ovat suomalaiset muslimit?* (Teemu Pauha & Johanna Konttori) ja *Suomalainen islam eurooppalaisessa kontekstissa* (Johanna Konttori) taustoittavat kirjan muita artikkeleita. Samalla ne toimivat yleissivistävinä ja helpollukuisina katsauksina islamin ajankohtaiseen tutkimukseen. Teoksen muissa artikkeleissa nousee esille etenkin kaksi pääteemaa, sukupuoleen liittyvät kysymykset sekä islamin uskonnonopetus kouluissa ja moskeijoissa. Näiden teemojen ulkopuoliset artikkelit käsittelevät muslimieja liikunnan-harrastajina (Riikka Latvio), internetin suomalaisia muslimiyhteisöjä (Marcus Moberg & Teemu Pauha) ja islamin liittämistä yhteiskunnan sisäisen turvallisuuden kysymykseen (Markus Himanen & Karin Creutz).

Erityisesti sukupuoleen liittyviä kysymyksiä tarkastelevissa artikkeleissa vahvuutena on muslimien tutkimushaastatteluihin perustuvat aineistot. Lähestymistapa on eettinen, mutta lisäksi sen kautta piirtyy esiin mainittu suomalaisten muslimien moninaisuus ja ajattelutapojen erot. Esimerkiksi Tiina Alakärpän artikkelit nuorten somalinaisten käsityksistä esiaviollisesta seksistä sekä sukuelinten silpomisen (*female genital mutilation; FGM*) harjoittamisen yhteydestä islamiin tuovat esille sekä yksilöiden välisiä ajattelutaperoja sekä yhteisöissä yleisiä ajattelumalleja. Katri Karhusen artikkeli huivin käytöstä työpaikalla tuo puolestaan esille kattavasti niitä merkityksiä, joita muslimien huivinkäyttöön liittävät sekä musliminaiset itse että minkälaisia ennakkoluuloja he kokevat heihin liitettävän huivin vuoksi. Sekä tutkimusten aiheet että tutkimusaineistot korostavat eletyn uskonnon merkitystä islamin tutkimuksessa.

Suomalaiset muslimit -kokoomateoksen artikkelit ovat mielekästä luetavaa myös laajemman suomalaisen uskonnollisen kentän ilmiöitä tarkasteltaessa, ja osa artikkeleista resonoi mielekkäällä tavalla myös suomalaisen ortodoksisuuden tutkimuksen kanssa. Esimerkiksi islamilaista perheoikeutta käsittelevää artikkelia (Mulki Al-Sharmani & Sanna Mustasaari) voi lukea verraten lakiperinnettä kanonisen oikeuden asemaan. Molempien piirissä käydään keskustelua uskonnollisen ja ns. maallisen lain yhteensovittamisesta. Myös katsomusopetukseen ja -kasvatukseen liittyvät tekstit ovat mielekkäitä niin ortodoksien kuin muidenkin uskonnollisten vähemmistöjen näkökulmasta.

Suomalaiset muslimit on huolellisesti toimitettu, ajankohtainen perusteos islamista suomalaisessa kontekstissa. Teoksen loppuun sijoitettu hakemisto tukee kirjan käyttöä myös hakuteoksena.

Talvikki Ahonen